

**ҚОЖА АХМЕТ ЯСАУИ АТЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАЗАҚ - ТҮРІК
УНИВЕРСИТЕТІ**

СТОМАТОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТІ

ФУНДАМЕНТАЛДЫ МЕДИЦИНАЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР КАФЕДРАСЫ

**6В10189 - «Стоматология» білім беру бағдарламасы
GZK 2282 «Ғылыми зерттеулерге кіріспе» пәні**

Лектор: PhD, аға оқытушы Нұрдинов Нұрсұлтан Сейсенбайұлы

№12 Лекция тақырыбы: Ақпаратты ауызша ұсыну. Ғылыми жұмыс қорытындыларын сипаттау мен дәлелдеу.

Лекцияның оқыту нәтижелері:

ПОН 2 - Кәсіби қызмет саласындағы ғылыми зерттеулердің перспективалық бағыттарын талдайды, зерттеу тақырыбы бойынша отандық және шетелдік тәжірибені қоса алғанда, жоспарланған зерттеудің ғылыми гипотезаларын, өзектілігі мен ғылыми жаңалығын негіздеуге машықтанады.

ПОН 3 - Зерттеу бағытын таңдауды және ғылыми зерттеу жұмыстарының кезеңдерін, теориялық және эксперименттік зерттеулер туралы білім қалыптастырады.

ПОН 4 - Ғылыми әдебиет түрлері, ғылыми ақпаратты іздеу принциптері, негізгі халықаралық электрондық деректер базасымен жұмыс істеу дағдыларын меңгереді.

Лекцияның мазмұны:

Ауызша сөйлеу жұмыстың жазбаша көрінісінен өзгеше.

Ғылыми баяндаманың мәтінін дайындау кезінде жеті сұраққа сүйену қажет:

1. Не туралы айту керек?

Бірінші фраза жұмыстың негізгі ойы мен мақсатын көрсетуі керек.

Егер бұл пайымдау болса, ол қысқа, түсінікті және қайшылықсыз болуы керек.

2. Неге айту керек?

Көпшілік алдында баяндауға кірісе отырып, сіз өз сөзіңіздің мақсатын дәл түсінуіңіз керек. Мақсат келесі етістіктерді қолдана отырып дұрыс тұжырымдалуы керек: "қарау", "дәлелдеу", "анықтау", "табу" және т. б.

3. Қанша айту керек?

Көпшілік алдында сөйлеу үшін уақыт шектеулері бар. Әдетте, бұл 5-8 минут. Сондықтан ең маңыздысын ғана айту керек. Эксперименттік бөлікке және қорытындыларға көбірек назар аудару керек.

Егер жұмыста жаңа ақпарат болмаса, жаңашылдық әсерін жасау керек. Келесі әдістер қолайлы:

- фактіні оның жарқын сипаттамасымен жандандыру (мәселенің тарихы, осы тақырыпты дамыту);

- жалпы қабылданған көзқарастардың жаңа түсіндірмесі (жаңа технологиялар, арнайы емес тұжырымдамалар);

- стандартты емес шешімдер және өзекті фактілер (зерттеудің ғылыми жаңалығын анықтау);

- автордың өзіндік көзқарасы (зерттеудің практикалық маңыздылығы) және т. б.

4. Кімге айту керек?

Сендіру тактикасын қолдану керек, сөйлеу мәнерін таңдау керек.

5. Қайда айту керек?

Тіпті бір тақырыпта сөйлеу шарттары баяндаманың тактикасы мен жоспарына қатты әсер етуі мүмкін.

6. Қалай сөйлеуге болады?

Сіздің баяндамаңыздың басты мақсаты-бүкіл аудиторияны түсіну. Адамдардың біртекті массасында бұған гетерогенді массаға қарағанда оңай қол жеткізуге болады. Тиісті сендіру тәсілдері мен дәлелдер туралы алаңдау керек. Қалай болғанда да, тез сөйлемеген жөн.

7. Не айту керек?

Өз идеясын жүзеге асыру және мақсатқа жету үшін қаражат қажет – сенімді дәлелдер. Дәлелсіз Тезис-ұнтақ заряды жоқ снаряд сияқты, егер сөйлеуде негізсіз мәлімдемелер болса, ол "оқпанда қалады". Спикердің позициясының барлық әлеуеті мен беріктігі оның дәлелдері мен аудиторияға әсер ету тәсілдерінде жатыр. Бұл баяндама мәтінін әзірлеудің өте маңызды кезеңі.

Ауызша баяндауға дайындық кезінде басшылыққа алынуы керек ережелер:

- есімшелік және көсемшелі тіркестерді пайдаланбай, сөйлеу мәтінін үлкен емес сөйлемдермен жазған дұрыс;

- фактілерді ретімен және ақылға қонымды түрде көрсету керек: қарапайым және танымалдан күрделі және белгісізге дейін;

- сөйлеу қысылған, жанды, бейнелі болуы керек, ал кейбір эмоционалдылық сіздің өнімділігіңізді жарқыратады, өйткені ол аудиторияға беріледі;

- сөйлеу мәтінін құрастырғаннан кейін оны дауыстап оқу керек;

– кіріспе мен қорытындыға ерекше назар аудару керек: кіріспеде аудиторияның назарын аудару керек, ал қорытындыда оны диссертация тақырыбының өзектілігіне сендіру керек

Кіріспе оңай, түсінікті, түсінікті, қызықты, ал қорытынды қысқа, сапалы және сандық нәтижелерді қамтуы керек;

- қимылдар мәнерлі болуы керек. Шамадан тыс жест-ишара немесе керісінше, қаттылық жағымсыз әсер қалдырады. Мимика баяндаманы жандандырады;

-сөйлеуді сенімді және интонациялық мәнерлілікпен (дауысты басқара отырып), батыл және тыныш, қатты дауыстап, кідірістерге төтеп беріп, тыңдаушыларға жүгіну керек;

- баяндаманы презентациямен (слайдтармен) сүйемелдеу қажет.

Лекция оқудың тәртібі, оқыту әдістері мен түрлері: баяндау, пікір алмасу.

Оқытудың техникалық құралдары: ноутбук, проектор.

Тапсырмалар (сұрақтар):

1. Ғылыми мәліметтердің қандай ауызша дереккөздерін білесіз?

2. Конгресстер мен жиындардың мәні неде?

3. Конференцияның мәні неде?

4. Жиналыстың мәні неде?

5. Коллоквиумның мәні неде?

6. Симпозиумның мәні неде?

7. Талқылаудың мәні неде?

БӨЖ тапсырмалары: Ғылыми медициналық зерттеудің этикалық аспектілері.

ОБӨЖ тапсырмалары: Ақпаратты ауызша ұсыну. Ғылыми жұмыс қорытындыларын сипаттау мен дәлелдеу.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

Негізгі әдебиеттер:

1. Клиникалық медицинадағы және қоғамдық денсаулық сақтауда ғылыми зерттеулердің негізгі түрлері: жоспарлау, іріктемені есептеу және мәліметтерді талдау. Оқу құралы. 2017. Г.О. Нускабаева, М.Б. Жунисова, К.Ж. Садыкова, А.М.Гржибовский.

2. Академиялық адалдық және ғылыми-зерттеу жұмысын жазу техникасы. Оқу-әдістемелік құрал. 2020. С.М. Сапина, Б.Б.Динаева.

Электронды ресурстар:

3. Жоғары мектеп педагогикасы. Оқу құралы. 2020. Қ.Қ. Шалғынбаева, Н.П. Албытова, Т.С.Сламбекова. https://elib.kz/ru/search/read_book/1026/